

N:o 23.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Mars 1876, kl. 1 e. m.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6, angående väckt förslag om uppdrag åt Riksdagens revisorer att taga kännedom om förvaltningen af ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm.

Uti en inom Andra Kammarerna väckt, till dess Andra Tillfälliga Utskott öfverlemnad motion, N:o 133, har Herr *J. G. Granlund*, med hvilken Herrar *Carl Mejenqvist*, *C. J. Larsson*, *Magnus Andersson*, *Carl Ekman*, *S. Johnsson* och *J. Eriksson* förenat sig, framhållit, hurusom ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm tillvunnit sig ett allt mer och mer ökad förtroende öfver hela landet, så att, med förbigående af andra dylika anstalter i riket, till den nu ifrågavarande, hvilken man i landsorten tyckes betrakta såsom en statens inrättning, insättningar tillströmmade från alla landsändar och verkställdes till och med af kommuners gemensamma medel.

I följd häraf och då utaf en tabellarisk öfversigt öfver ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna i riket för år 1874 framginge, att då delegarnes antal i samtliga dessa anstalter, utom Stockholms, utgjorde endast 23,972, uppgingo delegarne ensamt i Stockholms ränte- och kapitalförsäkringsanstalt till 50,538, samt att de medel, som uti samtliga anstalterna voro insatta, nyssnämnda år belöpte sig till 10,190,564 kronor, deraf ensamt i Stockholms 7,716,395 kronor, har motionären, under antagande att förtroendet för ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm skulle komma att allt framgent fortfara och att de medel, hvilka komme att stå under denna anstalts förvaltning, i en framtid skola uppgå till hundratals millioner, ansett åtgärder böra vidtagas för att bibringa folket den öfvertygelsen, att anstaltens framtida bistånd vore betryggande, samt, för sådant ändamål, under uttalande dock af den mening att för närvarande icke ringaste anledning finnes att betvifla anstaltens goda förvaltning, men att en kontrollerande åtgärd från statens sida likväl borde ega rum, föreslagit: "att Riksdagen måtte

Bih. till Riksd. Prot. 1876. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 10 Häft.

uppraga åt sina revisorer att årligen, på sätt lämpligt kan anses, inhemta kännedom om ränte- och kapitalförsäkringsanstaltens i Stockholm förvaltning, och om den säkerhet, mot hvilken denna anstalt har sina kapitaler placerade; samt att i sin revisionsberättelse till Riksdagen derom afgifva särskildt yttrande.“

Utskottet, som, lika med motionären, anser att den största vigt bör läggas på utfövan af kontroll och öfvervakande af denna nyttiga och för hela landet välgörande inrättnings verksamhet, samt därför gjort sig undermåttad om sättet huru denna kontroll för närvarande utfövas, har dervid inhemtat, att enligt det för anstalten gällande reglemente och de af anstaltens styrelse, som äfven till fullo insett vigten af ofvan nämnda kontroll, vidtagna åtgärder, anstaltens förvaltning och räkenskaper årligen granskas af tre bland anstaltens delegare utsedde revisorer; att desses öfver granskningen afgifna berättelse befordras till trycket och utdelas bland anstaltens delegare och till hvilken annan person eller myndighet, som önskar deraf erhålla del; att ett exemplar af revisionsberättelsen dessutom insändes till Kongl. Finans-departementet; att Kongl. Maj:t, med föranledande af 26 § i det för anstalten gällande reglemente, utnämnt en person, som utöfvar tillsynen öfver anstaltens verksamhet och när som helst eger tillgång till anstaltens räkenskaper och handlingar; samt att anstaltens direktion minst en gång i hvarje kvartal låter i allmänna tidningarne införa uppgift om anstaltens ställning och särskildt om den säkerhet, hvaremot dess medel äro utlånade.

På grund häraf och då således i afseende å ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm, enligt Utskottets förmenande, fullt betryggande åtgärder redan äro vidtagna för utfövan af nödig kontroll öfver förvaltningen af i anstalten insatta medel; samt då med skäl torde kunna ifrågasättas, om Riksdagen är befogad att genom sina revisorer utöfva någon kontroll öfver en inrättning, som, grundad på enskildt förtroende, icke åtnjuter något statsanslag eller förvaltar medel, hvaröfver Riksdagen eger förfoga, får Utskottet, som i allt fall anser den åt statsrevisionen i 72 § Riksdagsordningen anslagna tid vara så knappt tillmätt, att revisorerne derunder svårigen skulle kunna medhinna, att äfven verkställa den nu ifrågaställda ingalunda lätta granskningen, vördsamt hemställa,

att Herr Granlunds förevarande motion icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 Mars 1876.

På Utskottets vägnar:

EUG. CLAIRFELT.

Reservation:

af Herr *J. G. Granlund*: "Jag medgifver, att det kan synas inkonsequent af mig att med mitt förslag endast afse Stockholms ränte- och kapitalförsäkringsanstalt, då vi inom landet dessutom ega 10 dylika anstalter, men dessa senare hafva sin egentliga verksamhet inom det län eller provins, hvarest de äro belägna och böra i likhet med sparbankerna ställas under Konungens befallningshafvandes kontroll eller möjligen Landstingens.

Helt annorlunda ställer sig frågan rörande Stockholms ränte- och kapitalförsäkringsanstalt, denna stora fosterländska stiftelse har omfattats af hela landets befolkning med ett allt mer ökad förtroende — så att dess delegare och kapitaltillgång är flerdubbelt större än alla de öfrigas, — de stora dimensioner denna anstalts utsträckning de sednare åren tagit finner man deraf, att då delegarnes eller försäkringsböckernas antal vid början af 1870 uppgingo till 5,422 hade dessas antal på 4 år, eller till slutet af 1874, tiodubblats och uppgingo då till 53,512; kapitaltillgången hade under samma tid tredubblats, eller från 1,799,575 till 7,716,316 kronor. Denna tillväxt torde man i viss mån få tillskrifva de större utsigter till arfsvinster, som i Stockholms anstalt torde förefinnas.

Lifligt och tacksamt erkännande den ädla och fosterländska verksamhet de herrar och män ådagalagt vid vården af anstaltens angelägenheter, hvilket bidragit till anstaltens ökade förtroende hos allmänheten, och likasom Utskottet fullt öfvertygad att den redan nu i reglementet föreskrifna revision är fullt betryggande, tror jag dock att, då numera en mängd kommuner af sina medel allt mer och mer göra insättningar för obemedlade barn under förutsättning att deras fattigvård derigenom i en framtid i mer eller mindre mån skall minskas, samt då insättnarne åtminstone de fleste utgöras af barn eller omyndige, hvilka först i en framtid ega utbekomma fördelarne af sina besparingar för att bereda sig en hjälp på ålderdomen, samt just dertill förhållandena för det närvarande icke lemna rum för den ringaste anmärkning, böra åtgärder vidtagas som afse framtidens betryggande, och mig synes anstaltens förtroende skola allt mer ökas om från statens sida en kontrollerande åtgärd åstadkommes.

Det torde tillåtas mig anföra, hurusom statsrevisorerna redan nu verkställa granskning af åtskilliga inrättningsars förvaltning, hvilka i mer eller mindre mån äro likställiga med den ifrågavarande, såsom Handelsflottans pensionsanstalt, Jernvägstrafikens enke- och pupillkassa m. fl. Det medgifves att dessa anstalter åtnjuta understöd af staten, dock ej till något betydligt belopp. Medgifvande ock hvad Utskottet anfört att statsrevisorernes tid är knappt tillmätt, tror jag dock, att de icke skola undandraga sig en

dylik granskning, som icke bör omfatta annat än anstaltens lånehandlingar och den säkerhet, mot hvilken anstaltens kapitaler äro placerade. På grund af hvad jag nu, samt i min motion anför, vågar jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställa, huruvida icke åt statens revisorer borde uppdragas att årligen granska Stockholms ränte- och kapitalförsäkringsanstalts lånehandlingar samt öfver denna granskning i sin revisionsberättelse afgifva utlåtande.“